

Ad tertium dicendum, quod eadem etiam ratio est de portatione reliquiarum: quia si portentur ex fiducia Dei, & Sanctorum, quorum sunt reliquie, non est illicitum; si autem circa hoc attenderetur aliquid aliud vanum, puta quod vas esset triangulare, aut aliquid aliud huiusmodi, quod non pertinere ad reverentiam Dei, & Sanctorum, esset superfluum, & illicitum.

Ad quartum dicendum, quod Chryostomus loquitur, quando respectus habetur magis ad figuras scriptas quam ad verborum intellectum, multo magis in illis.

QUÆSTIO XCVII.

De tentatione Dei.

In quatuor articulis divisæ.

Deinde considerandum est de vitis religioni oppositis per religionis defectum, quæ manifestam habent contrarietatem ad religionem: unde sub irreligiositate continentur. Huiusmodi autem illa, ea quæ pertinent ad contemptum, sive ad irreverentiam Dei, & rerum sacrarum. Primo ergo considerandum est de vitis, quæ pertinent directe ad irreverentiam Dei. Secundo de his quæ pertinent ad irreverentiam sacrarum rerum.

Circa primum considerandum occurrit de tentatione, qua Deus tentatur; & de perjurio, in quo nomen Dei irreverenter assumitur.

Circa primum queruntur quatuor.

Primo, in quo consistit Dei tentatio.

Secundo, utrum sit peccatum.

Tertio, cui virtuti opponatur.

Quarto, de comparatione ejus ad alia vitia.

ARTICULUS I.

Utrum Dei tentatio consistat in aliquibus factis, in quibus solius divina potestatis exercetur effectus.

IV. dist. xli. art. 4. ad 2. II. Cor. xi. fin.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod tentatio Dei non consistat in aliquibus factis, in quibus solius divina potestatis exercetur effectus. Sicut enim Deus tentatur ab homine, ita etiam homo tentatur & a Deo, & ab homine, & a demone. Sed non quandoquomque tentatur homo, expectatur aliquis effectus potestatis ipsius. Ergo etiam neque per hoc quod Deus tentatur, expectatur solus effectus potestatis ipsius.

2. Præterea. Omnes illi qui per invocationem divini nominis miracula operantur, expectant aliquem effectum solius divine potestatis.

Si ergo in factis huiusmodi consisteret divina tentatio, quicumque miracula facerent, Deum tentarent. Præterea. Ad perfectionem hominis pertinere videtur ut prætermittis humanis auxiliis in solo Deo spem ponat. Unde Ambrosius super illud Lucæ ix. Nihil ruleritis in vobis. Quis debet esse qui evangelizat regnum Dei, præceptis evangelicis deus, signatur; hoc est subsidii secularis adminicula non requirit, si deique tutus poterit sibi, quo minus ista requirit, magis posse superpetere. Et B. Agatha dixit: Medicinam corporalem corpori meo huiusquam exhibui, sed habeo Dominum Jesum Christum, qui solo sermone restaurat universa. Sed Dei tentatio non consistit in eo quod ad perfectionem pertinet. Ergo Dei tentatio non consistit in huiusmodi factis, in quibus expectatur solum Dei auxilium.

Sed contra: est quod Augustinus dicit XXII. contra Faustum (cap. xxvi. à med.) quod Christus, qui palam docendo, & arguendo, & tamen inimicorum rationem valere in se aliquid non suadendo, Dei demonstrabat potestatem; idem tamen fugiendo, & latendo hominis infirmitatem; ne Deum tentare audeat, quando habet quod faciat, ut quod cavere oportet, evadat. Ex quo videtur in hoc Dei tentationem consistere, quando prætermittit homo facere quod potest ad pericula evadenda, respiciens solum ad auxilium divinum.

Respondeo dicendum, quod tentare est proprie experimentum fumere de eo qui tentatur. Sumimus autem experimentum de aliquo & verbis, & factis: verbis quidem, ut experiamur an sciat quod querimus, vel an possit, aut velit illud implere; factis autem, cum per ea quæ facimus; exploramus alterius prudentiam, vel voluntatem, vel potestatem.

Utrumque autem horum contingit dupliciter. Uno quidem modo aperte; sicut cum quis tentatorem se proferat, sicut Sampson Jud. xiv. proposuit Philistinis problema ad eos tentandum. Alio vero modo insidiosè, & occultè; sicut Pharisei tentaverunt Christum, ut legitur Matth. xxii. Rursum quandoque quidem expresse, puta cum quis dicit, vel factò intendi experimentum fumere de aliquo; quandoque vero interpretative, quando scilicet est hoc non intendat ut experimentum sumat, id tamen agit, vel dicit, quod ad nihil aliud videtur ordinarabile nisi ad experimentum fumendum.

Sic ergo homo tentat Deum quandoque verbis, quandoque factis: verbis quidem Deo colloquimur orando: unde in sua petitione expresse aliquis Deum tentat, quando ea intentione aliquid à Deo postulat, ut exploret Dei scientiam, potestatem, vel voluntatem: factis autem expresse aliquis Deum tentat, quando per ea quæ facit, intendit experimentum fumere divine potestatis, sive pietatis, aut scientiæ. Sed quasi interpretative Deum tentat qui est non intendit experimentum de Deo fumere, aliquid tamen petit, vel facit quod ad nihil aliud est utile nisi ad probandam Dei potestatem, vel bonitatem, vel cognitionem; sicut cum quis equum currere facit, ut evadat hostes, hoc non est experimentum de equo fumere, sed si equum currere faciat absque aliqua utilitate, hoc nihil aliud esse videtur quam experimentum fumere de equi velocitate. Et idem est in omnibus aliis rebus. Quando ergo propter aliquam necessitatem, seu utilitatem committit se aliquis divino auxilio in suis petitionibus, vel factis, hoc non est Deum tentare: dicitur enim in II. Paralip. xx. 12. Cum ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habeamus residui in oculis nostris dirigamus ad te. Quando vero hoc agitur absque utilitate, & necessitate, hoc est interpretative tentare Deum. Unde super illud Deut. vi. Non tentatis Dominum Deum tuum, dicit Glossa (ordin.) Deum tentat qui habens quod faciat, sine ratione committit se periculo, experiens utrum possit liberari à Deo.

Ad primum ergo dicendum, quod homo etiam quandoque factis tentatur, utrum possit, vel sciat, vel velit huiusmodi factis auxilium, vel impedimentum præstare.

Ad secundum dicendum, quod Sancti suis precibus miracula facientes, ex aliqua necessitate, vel utilitate moventur ad petendum divinæ potestatis effectus.

Ad tertium dicendum, quod predicatores regni Dei ex magna necessitate, & utilitate subsidia temporalia prætermittunt, ut verbo Dei expeditius vacent; & ideo si soli Deo inquantur, non ex hoc tentant Deum; sed si absque utilitate, sine necessitate humana subsidia desererent, tentarent Deum. Unde & Augustinus dicit XXII. contra Faustum (cap. xxxvi. à med.) quod Paulus non fugit quasi non credendo in Deum; sed ne Deum tentaret, si fugere nolisset, cum sic fugere parvisset. Beata vero Agatha experta erat erga se divinam benevolentiam, ut vel infirmitates non pateretur, pro quibus corporali medicina indigeret, vel statim sentiret divinæ sanationis effectum.

ARTICULUS II.

Utrum tentare Deum sit peccatum.

I. P. quest. cxlii. art. 2. cor.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod tentare Deum non sit peccatum. Deus enim non præcepit aliquod peccatum. Præcepit autem ut homines cum probent; quod est eum tentare: dicitur enim Malach. 1. 11. 10. Inferte annem decimam in horreum meum, ut si cibus in domo mea, & probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperuero vobis cataractas celi. Ergo videtur quod tentare Deum non sit peccatum.

2. Præterea. Sicut aliquis tentatur ad hoc quod experientia sumatur de scientia, vel potentia ejus, ita etiam & de bonitate, vel voluntate ipsius. Sed licet sit etiam quod aliquis experimentum sumat divine bonitatis, sive etiam voluntatis: dicitur enim in Psalmi. xxxiii. 9. Gustate, & videte, quoniam savus est Dominus: & ad Rom. xii. 2. Ut probeatis, que sit voluntas Dei, & beneplacens, & perfecta. Ergo tentare Deum non est peccatum.

3. Præterea. Nullus vituperatur in Scriptura ex eo quod à peccato cessat, sed magis si peccatum committat. Vituperatur autem Achaz, qui Domino dicens, Pete tibi signum à Domino Deo tuo, respondit. Non petam, & non tentabo Dominum: & dictum est ei: Numquid parum est vobis molestus esse hominibus, quis molesti estis Deo meo? ut dicitur Isa. vii. 11. De Abraham autem legitur Gen. xv. 8. quod dixit ad Dominum: Unde scire possum, quid possessorus sim eam? scilicet terram reprobissimam à Deo. Similiter etiam Gedeon signum à Deo petit de victoria reprobissimam, ut legitur Judic. vi. Qui tamen ex hoc non reprehenduntur. Ergo tentare Deum non est peccatum.

Sed contra est, quod prohibetur in lege Dei: dicitur enim Deut. vi. 16. Non tentabis Dominum Deum tuum.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (art. præc.) tentare est experimentum fumere. Nullus autem experimentum fumit de eo de quo est certus. Et ideo omnis tentatio ex aliqua ignorantia, cum dubitatione procedit vel ejus qui tentat (sicut cum quis experimentum de aliqua re fumit ut ejus qualitatem cognoscat) sive aliorum (sicut cum quis experimentum de aliquo fumit, ut aliis ostendat) per quem modum Deus dicitur nos tentare. Ignorat autem, vel dubitare de his quæ pertinent ad Dei perfectionem, est peccatum. Unde manifestum est quod tentare Deum ad hoc quod ipse tentans cognoscat Dei virtutem, est peccatum.

Si quis autem ad hoc experimentum fumit

per Evangelium jurat, semper erit peccatum mortale.

3. Præterea. Secundum jura propter perjurium aliquis incurrit infamiam, ut habetur vi. quæst. 1. cap. *Infames*. Non autem videtur quod propter quodlibet perjurium aliquis infamiam incurrat; sicut dicitur de assertorio juramento violato per perjurium. Ergo videtur quod non omne perjurium sit peccatum mortale.

Sed contra. Omne peccatum quod contrariatur præcepto divino, est peccatum mortale. Sed perjurium contrariatur præcepto divino: dicitur enim Levit. xix. 12. *Non perjurabis in nomine meo*. Ergo est peccatum mortale.

Respondeo dicendum, quod secundum doctrinam Philosophi (Lib. I. Poster. text. 5.) propter quod unumquodque tale, illud magis videmus autem quod ea quæ ex se sunt peccata venialia, vel etiam bona ex genere, si in contemptum Dei fiunt, sunt peccata mortalia. Unde multo magis quicquid est quod de sui ratione pertinet ad contemptum Dei, est peccatum mortale. Perjurium autem de sui ratione importat contemptum Dei: ex hoc enim habet rationem culpæ, ut dictum est (art. præc.) quia ad irreverentiam Dei pertinet.

Unde manifestum est quod perjurium ex sui ratione est peccatum mortale.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. lxxxix. art. 7. ad 3.) coactus non aufert juramento promissorio vim obligandi, respectu ejus quod licite fieri potest. Et ideo si aliquis non impleat quod coactus juravit; nihilominus perjurium incurrit, & mortaliter peccat. Potest tamen per auctoritatem summi Pontificis ab obligatione etiam juramenti absolvi, præsertim si coactus fuerit tali metu qui cadere posset in constantem virum. Quod autem dicitur, quod tales non sunt puniendi tanquam pro mortali crimine, non hoc ideo dicitur, quia non peccant mortaliter, sed quia poena eis minor infligitur.

Ad secundum dicendum, quod ille qui jocose perjurat, non evitat divinam irreverentiam, sed quantum ad aliquid magis augeat: & ideo non excusatur à peccato mortali. Ille autem qui ex lapsu linguæ falsum jurat, si quidem advertat se jurare, & falsum esse quod jurat, non excusatur à peccato mortali, sicut nec à Dei contemptu; si autem hoc non advertat, non videtur habere intentionem jurandi, & ideo à crimine perjurii excusatur. Est ergo gravius peccatum, si quis solemniter juret per Evangelium, quam si per Deum in communi sermone juret, tum propter scandalum, tum propter majorem deliberationem. Quibus æqualiter hinc inde pensatis, gravius est,

si quis per Deum jurans perjuret, quam si perjuret jurans per Evangelium.

Ad tertium dicendum, quod non propter quodlibet peccatum mortale aliquis infamis efficitur ipso jure. Unde non sequitur, si ille qui jurat falsum juramento assertorio, non est infamis ipso jure, sed solum per sententiam definitivam latam contra eum in accusatione, propter hoc non peccet mortaliter. Ideo autem magis reputatur infamis ipso jure qui frangit juramentum promissorium solemniter factum, quia in ejus potestate remanet, postquam juravit, ut det suo juramento veritatem; quod non contingit in juramento assertorio.

ARTICULUS IV. 524

Utrum peccet qui injungit juramentum ei qui perjurat.

III. dist. xxxix. art. 5. quæst. 2.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod ille peccet qui injungit juramentum ei qui perjurat. Aut enim scit eum verum jurare, aut falsum. Si scit eum verum jurare, pro nihilo ei juramentum injungit; si autem credit eum falsum jurare, quantum est de se, inducit eum ad peccandum. Ergo videtur quod nullo modo debeat quis alicui juramentum injungere.

2. Præterea. Minus est accipere juramentum ab aliquo, quam juramentum injungere alicui. Sed recipere juramentum ab aliquo non videtur esse licitum; & præcipue si perjuret, quia in hoc videtur consentire peccato. Ergo videtur quod multo minus liceat exigere juramentum ab eo qui perjurat.

3. Præterea. Dicitur Levit. vi. 1. *Si peccaverit anima, & audierit vocem jurantis falsum, testisque fuerit quod aut ipse vidit, aut confessus est, nisi indicaverit, portabit iniquitatem suam*. Ex quo videtur quod aliquis sciens alicquem jurare falsum, teneatur eum accusare. Non igitur licet ab eo exigere juramentum.

Sed contra. Sicut peccat ille qui falsum jurat, ita ille qui per falsos deos jurat. Sed licet uti juramento ejus qui per falsos deos jurat, ut Augustinus dicit ad Publicolam (ep. c. lvi. ad princ.) Ergo licet juramentum exigere ab eo qui falsum jurat.

Respondeo dicendum, quod circa eum qui exigit ab alio juramentum, distinguendum videtur. Aut enim exigit juramentum pro seipso, propria sponte; aut exigit juramentum pro alio, ex necessitate officii sibi commissi.

Et si quidem aliquis pro seipso exigit juramentum tanquam persona privata, distinguendum videtur, ut Augustinus dicit in serm. de perjuris (qui est xxviii. de verb. Apostol. cap.

cap. x.) *Si enim nescit eum juramentum falsum, & ideo dicit, jura mihi, ut fides ei (a) fiat, non est peccatum; tamen est humilis tentatio, quia scilicet procedit ex quadam infirmitate, qua homo dubitat alium esse verum dicentem. Et hoc est illud (b) juramentum de quo Dominus dicit Math. v. 37. (c) Quod omnis est, à malo est. Si autem scit eum fecisse, scilicet contrarium ejus quod jurat, & cogit eum jurare, homicida est: ille enim de suo perjurio se interimis; sed iste manum inter seipsum immeris.*

Si autem aliquis exigit juramentum tanquam persona publica, secundum quod exigit ordo juris, ad petitionem alterius: non videtur esse in culpa, si ipse juramentum exigit, sive sciat eum falsum jurare, sive verum: quia non videtur ille exigere, sed ille ad cuius (d) instantiam exigit.

Ad primum ergo dicendum quod obiecto illa procedit, quando pro te aliquid exigit juramentum; & tamen non semper si te eum jurare vetum, vel falsum; sed quandoque dicitur de facto, & credit eum verum juraturum; & tunc ad majorem certitudinem exigit juramentum.

Ad secundum dicendum, quod, sicut Augustinus dicit ad Public. (loc. cit. ante med.) *quomvis dictum sit, ne juremus, non jurem tamen me in scripturis sanctis esse memini, ne ab alijs jurationem accipiamus*. Unde ille qui jurationem recipit, non peccat; nisi forte quando propria sponte ad jurandum cogit eum quem scit falsum juraturum.

Ad tertium dicendum, quod, sicut Augustinus dicit (in Lib. Qj. sup. Levit. quæst. 2.) *Moyles non expressit in prædicta auctoritate, cui sit indicandum perjurium alterius; & ideo intelligitur quod debeat indicari talibus qui magis possunt prodesse quam obesse perjurio*. Similiter etiam non expressit, quo ordine debeat manifestari: & ideo videtur servandus ordo evangelicus, si sit peccatum perjurii occultum; & præcipue quando non vergit in detrimentum alterius, quia in tali casu non haberet locum ordo evangelicus, ut supra dictum est (quæst. xxxviii. art. 8. & quæst. lxxviii. art. 1.)

Ad quartum dicendum, quod licet malo uti propter bonum, sicut & Deus utitur; non tamen debet aliquid ad malum inducere. Unde licet ejus qui per falsos deos jurare paratus est, juramentum recipere; non tamen licet eum inducere ad hoc quod per falsos deos juret. Alia tamen ratio videtur esse in eo qui per verum Deum falsum jurat; quia in tali juramento deest bonum fidei, qua utitur aliquis in juramento illius, qui verum per falsos deos jurat; ut Augustinus dicit ad Publicolam (loc.

S. Trinit. Q. 2. Tom. III. cap. 1. ad princ.)
(a) Al. sic. (b) Al. illud malum. (c) Vulgata: Quod autem his abundantius est &c. (d) Ita vulgata & editi omnes. Theologi justitiam.

cit. à princ.) Unde in juramento ejus qui falsum per verum Deum jurat, non videtur esse aliquid bonum, quo uti liceat.

QUÆSTIO XCX.

De sacrilegio,

in quatuor articulis diviso.

DEinde considerandum est de vitis ad irreverentiam pertinentibus, quibus rebus sacris irreverentia exhibetur: & primo de sacrilegio; secundo de simonia.

Circa primum queruntur quatuor.

Primo, quid sit sacrilegium.

Secundo, utrum sit speciale peccatum.

Tertio de speciebus sacrilegii.

Quarto de poena sacrilegii.

ARTICULUS I. 525

Utrum sacrilegium sit sacre rei violatio.

Inf. art. 2. ad 3. & quæst. lxxviii. art. 10. ad 3.

AD primum sic proceditur. Videtur quod sacrilegium non sit sacre rei violatio. Dicitur enim xviii. quæst. iv. (in appendice Grat. ad cap. Si quis suaverit) *Committunt sacrilegium qui de Principis judicio disputant, dubitantes an sit dignus qui honore quoniam Principi egerit*. Sed hoc ad nullam rem sacram pertinere videtur. Ergo sacrilegium non importat sacræ rei violationem.

2. Præterea. Ibidem (cap. Constituit) subditur, quod *si quis permiserit Judicis officii publica exercere, vel in sacrilegium ex omni auctoritate profatur*. Sed officia publica non videntur ad aliquod sacrum pertinere, ergo videtur quod sacrilegium non importet violationem alicujus sacri.

3. Præterea. Major est virtus Dei quam virtus hominis. Sed res sacre à Deo sanctitatem obtinent. Ergo non possunt per homines violari: & ita sacrilegium non videtur esse sacre rei violatio.

Sed contra est quod Isidorus dicit in Lib. X. Etym. (ad lit. S.) quod *sacrilegium dicitur ab eo quod sacrilegit, id est furatur*.

Respondeo dicendum, quod, sicut ex supra dictis patet (quæst. lxxxix. art. 5. & l. 2. quæst. c. art. 4.) sacrum dicitur aliquid ex eo quod ad divinum cultum ordinatur. Sicut autem ex eo quod aliquid ordinatur in finem bonum, sortitur rationem boni; ita etiam ex hoc quod aliquid deputatur ad cultum Dei, efficitur quoddam divinum; & sic ei quadam reverentia debetur, quæ refertur in Deum.

Mmm 2 Et

ARTICULUS I.

521

Utrum falsitas ejus quod in juramento confirmatur, requiratur ad perjurium.

Inf. quest. CXXIII. art. 3. ad 3. & III. dist. XXXIX. art. 4.

AD primum sic proceditur. Videtur quod falsitas, ejus quod in juramento confirmatur, non requiratur ad perjurium. Ut enim supra dictum est (quest. LXXXIX. art. 3.) sicut veritas debet concomitari juramentum, ita etiam judicium, & justitia. Sicut ergo incurritur perjurium per defectum veritatis; ita etiam per defectum judicii, puta cum aliquis indifferenter jurat; & per defectum justitiæ, puta cum aliquis jurat aliquid illicitum.

2. Præterea. Illud per quod aliquid confirmatur, potius esse videtur eo quod confirmatur per illud; sicut in syllogismo principia sunt potiora conclusione. Sed in juramento confirmatur dictum hominis per assumptionem divini nominis. Ergo magis videtur esse perjurium, cum aliquis jurat per falsos deos, quam si verus desit dicto hominis quod juramento confirmatur.

3. Præterea. Augustinus dicit in Lib. de verbis Apostoli Jacobi (serm. xxviii. cap. 11.) *Hominem falsum jurant, vel cum fallunt, vel cum falluntur*; & ponit tria exempla: quorum primum est: (a) *Fas illum jurare qui verum putat esse pro quo jurat, & tamen falsum esse*; secundum est: *Da alium qui scit falsum esse, & jurat tamquam verum sit*; tertium est: *Da alium, qui putat falsum esse, & jurat tamquam verum sit, quod forte verum est*; de quo postea subdit, quod perjurus est. Ergo aliquis veritatem jurans potest esse perjurus. Non ergo falsitas requiritur ad perjurium.

Sec contra est quod perjurium definitur esse mendacium juramento firmatum.

Respondet dicendum, quod, sicut supra dictum est (quest. xc. art. 2.) morales actus ex fine speciem sortiuntur. Finis autem juramenti est confirmatio dicti humani: cui quidem confirmationi falsitas opponitur: per hoc enim confirmatur aliquid dictum, quod offenditur firmiter esse verum: quod quidem non potest contingere de eo quod falsum est. Unde falsitas directe evacuat finem juramenti: & propter hoc à falsitate præcipue speciat, sicut perveritas juramenti, quæ perjurium dicitur.

(a) Ita post *Carissimam Theologi, Nicolajus, & edit. omnes. In Cod. Alean. desit in secundo exenolo* tamquam verum sit, & initio tertii *Fac illum alium, &c. In edit. Rom. alique vetustis. Fac illum jurare qui verum putat esse pro quo jurat*: secundum est: *Da alium qui scit falsum esse, & jurat*: tertium est: *Da alium, &c.*

Et ideo falsitas est de ratione perjurii.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut Hieronymus dicit Hier. 19. (sup. illud *Jurabis, Vivit Dominus*) quodcumque illorum trium defuerit, perjurium est, non tamen eodem ordine. Sed primo quidem & principaliter perjurium est, quando desit veritas, ratione jam dicta (in corp.) Secundario autem, quando desit justitia: quocumque enim modo quis jurat illicitum, ex hoc ipso falsitatem incurrit, quia obligatus est ad hoc quod contrarium faciat. Tertio vero, quando desit justitia: quia cum indifferenter jurat, ex hoc ipso periculo se committit falsitatem incurrendi.

Ad secundum dicendum, quod principia in syllogismo sunt potiora, tamquam habentia rationem activi principii, ut dicitur in II. Physic. (tex. LXXXIX.) Sed in moralibus actibus principiorum est finis quod principium activum. Et ideo licet sit perversum juramentum, quando aliquis verum jurat per falsos deos; tamen ab illa perveritate juramenti perjurium non nominatur, quod tollit juramenti fidem, falsum jurando.

Ad tertium dicendum, quod actus morales procedunt à voluntate, cujus objectum est bonum apprehensum. Et ideo si falsum apprehendatur ut verum, erit quidem relatum ad voluntatem materialiter falsum, formaliter autem verum. Si autem id quod est falsum, accipiatur ut falsum, erit falsum & materialiter, & formaliter. Si autem id quod est verum, apprehendatur ut falsum, erit verum materialiter, & falsum formaliter. Et ideo in quolibet istorum casuum salvatur aliquo modo ratio perjurii propter aliquem falsitatis modum. Sed quia in unoquoque potius est id quod est formale, quam id quod est materiale, non ita est perjurus ille qui falsum jurat, quod putat esse falsum: dicit enim ibid. Augustinus: *Interest, quemadmodum verbum procedat ex animo, quia ream linguam non facit nisi rea mens.*

AR-

ARTICULUS II.

522

Utrum omne perjurium sit peccatum.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod non omne perjurium sit peccatum. Quicumque enim non implet quod juramento confirmavit, perjurus esse videtur. Sed quandoque aliquis jurat se facturum aliquid illicitum (puta adulterium, vel homicidium) quod si faciat, peccat. Si ergo etiam non faciendo peccaret peccato perjurii, sequeretur quod esset perplexus.

2. Præterea. Nullus peccat faciendo quod melius est. Sed quandoque aliquis perjuratur facit quod melius est; sicut cum quis juravit se non intraturum religionem, vel quæcumque opera virtuosam non facturum. Ergo non omne perjurium est peccatum.

3. Præterea. Ille qui jurat facere alterius voluntatem, nihil eam faciat, videtur incurtere perjurium. Sed quandoque potest contingere quod non peccat, si ejus non implet voluntatem; puta cum præcipit ei aliquid nimis durum, & importabile. Ergo videtur quod non omne perjurium sit peccatum.

4. Præterea. Juramentum promissorium se extendit ad futura, sicut assertorium ad præterita, & presentia. Sed potest contingere quod tollatur obligatio juramenti per aliquid quod in futurum emergat; sicut cum aliqua civitas jurat se aliquid servatura, & postea supervenient novi cives, qui illud non juraverunt; vel cum Canonicus aliquis jurat statuta Ecclesiæ alicujus se servaturum, & postmodum aliqua sunt de novo. Ergo videtur quod iste qui transgreditur juramentum, non peccat.

Sed contra est quod Augustinus dicit in Lib. de verbis Apost. Jacobi (serm. xxviii. cap. 11.) de perjurio loquens: *Videris, quam ista detestanda sit bellua, & de rebus humanis exterminanda.*

Respondet dicendum, quod, sicut supra dictum est (quest. LXXXIX. art. 1.) jurare est Deum testem invocare. Pertinet autem ad Dei irreverentiam; quod aliquis eum testem invocet falsitatis: quia per hoc dat intelligere vel quod Deus veritatem non cognoscat, vel quod falsitatem testificari velit. Et ideo perjurium manifeste est peccatum religioni contrarium, cujus est Deo reverentiam exhibere.

Ad primum ergo dicendum, quod ille qui jurat se facturum aliquid illicitum, jurando incurrit perjurium propter defectum justitiæ; sed si non implet quod juravit, in hoc perjurium non incurrit: quia hoc non erat tale quid quod sub juramento cadere posset.

Ad secundum dicendum, quod ille qui

jurat se non intraturum religionem, vel non daturum elemosynam, vel aliquid hujusmodi, jurando perjurium incurrit propter defectum judicii: & ideo quando facit id quod melius est, non est perjurium, sed perjurio contrarium: contrarium enim ejus quod facit, sub juramento cadere non poterat.

Ad tertium dicendum, quod cum aliquis jurat, vel promittit se facturum voluntatem alterius, intelligenda est debita conditio si scilicet id quod ei mandatur, licitum sit, & honestum, & portabile, sive moderatum.

Ad quartum dicendum, quod quia juramentum est actio personalis, ille qui de novo sit civis alicujus civitatis, non obligatur quasi juramento ad servanda illa quæ civitas se servaturam juravit; tamen tenetur ex quadam fidelitate, ex qua obligatur ut sicut sit socius bonorum civitatis, ita etiam fiat particeps onerum. Canonicus vero qui jurat se servaturum statuta edita in aliquo collegio, non tenetur ex juramento ad servandum futura, nisi intenderit se obligare ad omnia statuta præterita, & futura; tenetur tamen ea servare ex ipsa vi statutorum, quæ habent coactivam virtutem, ut ex supradictis patet (1. 2. quest. xcvi. art. 4.)

ARTICULUS III.

523

Utrum omne perjurium sit peccatum mortale.

Sup. quest. LXXX. art. 5. corp. & III. dist. XXXIX. art. 5. quest. 1.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod non omne perjurium sit peccatum mortale. Dicitur enim Extra de jurejur. (cap. Verum:) *In ea questione que ponitur, an à sacramento vinculo absolvantur qui illud inviti pro vita, & rebus servandis fecerunt, nihil aliud arbitratur, quam quod antecessores nostri Romani Pontifices arbitrati fuisse noscuntur; qui tales à juramenti nexibus absolventur. Ceterum, ut agatur consultus, & auferatur materia dejerandi, non eis ita expresse dicatur, ut juramenta non servent; sed si ea non attendierint, non ob hoc sunt tamquam pro mortali crimine puniendi.* Non ergo omne perjurium est peccatum mortale.

2. Præterea. Sicut Chrysostomus (alius Auctor.) dicit (hom. xlii. in op. imperf. à med. & hab. cap. Si aliquis xxiii. quest. 1.) *magis est jurare per Deum quam per Evangelium.* Sed non semper peccat mortaliter qui per Deum jurat aliquid falsum; puta si ex joco, vel lapsu linguæ aliquis tali juramento in communi sermone utatur. Ergo nec etiam si aliquis frangat juramentum, quod solebantur

Mmm per

mat eorum quæ ad divinam perfectionem pertinent, non ut ipse cognoscat, sed ut aliis demonstret; hoc non est tentare Deum; cum subitè iusta necessitas, & alia quæ ad hoc concurrere debent. Sic enim Apostoli petiverunt à Domino, ut in nomine Jesu Christi fierent signa, ut dicitur Act. 4. ad hoc scilicet quod virtus Christi infidelibus manifestaretur.

Ad primum ergo dicendum, quod solutio decimarum erat in lege præcepta, ut supra habitum est (quæst. lxxxvii. art. 1.) unde habebat necessitatem ex obligatione præcepti, & utilitatem quæ ibi dicitur, *ut sic cibis in domo mea*: unde solvendo decimas non tentabant Deum. Quod autem ibidem subditur, *Et probate me*, non est intelligendum causaliter, quasi ad hoc solvere deberent decimas, ut probarent si Deus aperiret eis cataractas caeli; sed consecutive, quia scilicet si decimas solverent, experimento probaturi erant beneficia quæ eis Deus conferret.

Ad secundum dicendum, quod duplex est cognitio divinæ voluntatis, vel voluntatis. Una quidem speculativa: & quantum ad hanc non licet dubitare, nec probare, utrum Dei voluntas sit bona, vel utrum Deus sit suavis. Alia autem est cognitio divinæ voluntatis, sive bonitatis effectiva, sive experimentalis; dum quis experitur in seipso gustum divinæ dulcedinis, & complacentiam divinæ voluntatis, sicut de Hierotheo dicit Dionysius 11. cap. de div. Nom. (lect. 4. cir. fin.) quod *didicit divina ex compassione ad ipsa*. Et hoc modo monemur ut probemus Dei voluntatem, & gustemus ejus suavitatem.

Ad tertium dicendum, quod Deus volebat signum dare Regi Achaz, non pro ipso solum, sed pro totius populi instructione: & ideo reprehenditur quasi impeditor communis boni, & salutis; quod signum petere volebat. Nec petendo tentasset Deum, tum quia ex mandato Dei petisset, tum quia hoc pertinebat ad utilitatem communem. Abraham autem signum petiit ex instinctu divino: & ideo non peccavit. Gedeon vero ex debilitate fidei signum petiisse videtur, & ideo à peccato non excusatur, sicut ibid. Glossa (Aug. Lib. Q. sup. Judic. quæst. xl. x. ante med.) dicit: sicut & Zacharias peccavit, dicens Luc. 1. 18. ad Angelum, *Unde hoc sciam?* unde & propter hanc incredulitatem punitus fuit.

Sciendum tamen, quod dupliciter aliquis signum petit à Deo. Uno modo ad explorandam divinam potestatem, aut veritatem dicti ejus: & hoc de se pertinet ad Dei tentationem. Alio modo ad hoc quod instruat, quid circa aliquod factum sit placitum Deo: & hoc nullo modo pertinet ad Dei tentationem.

ARTICULUS III.

Utrum tentatio Dei opponatur virtuti religionis.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod tentatio Dei non opponatur virtuti religionis. Tentatio enim Dei habet rationem peccati ex hoc quod homo de Deo dubitat, ut dictum est (art. præc.) Sed dubitare de Deo pertinet ad peccatum infidelitatis, quod opponitur fidei. Ergo tentatio Dei magis opponitur fidei quam religioni.

Præterea. Eccl. xviii. 23. dicitur: *Ante orationem prepara animam tuam. Et non esse quasi homo qui sentat Deum*: ubi dicit Glossa (interlinearis), qui scilicet tentans Deum, orat quod docuit, sed non facit quod iussit. Sed hoc pertinet ad præsumptionem, quæ opponitur spei. Ergo videtur quod tentatio Dei sit peccatum oppositum spei.

Præterea. Super illud Psalm. lxxxvii. *Et tentaverunt Deum in cordibus suis*, dicit Glossa (interl.) quod, tentare Deum est dolose postulare, ut in verbis sit simplicitas, cum sit in corde malitia. Sed dolus opponitur virtuti veritatis. Ergo tentatio Dei non opponitur religioni, sed veritati.

Sed contra est quod, sicut ex prædicta Glossa habetur, tentare Deum est *indolente postulare*. Sed debito modo postulare est actus religionis, ut supra habitum est (q. lxxxvii. art. 3.) Ergo tentare Deum est peccatum religioni oppositum.

Respondetur dicendum, quod, sicut ex supra dictis patet (quæst. lxxxvii. art. 1. & seq.) finis religionis est Deo reverentiam exhibere. Unde omnia illa quæ directe pertinent ad irreverentiam Dei, religioni opponuntur. Manifestum est autem quod tentare aliquem ad irreverentiam ejus pertinet. Nullus enim præsumit tentare eum de cuius excellentia certus est. Unde manifestum est quod tentare Deum est peccatum religioni oppositum.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut supra dictum est (quæst. lxxxvii. art. 7.) ad religionem pertinet protestari fidem per aliqua signa ad divinam reverentiam pertinentia. Et ideo ad irreligiositatem pertinet quod ex incertitudine fidei homo aliqua faciat quæ ad divinam irreverentiam pertinent; cuiusmodi est tentare Deum: & ideo est irreligiositatis species.

Ad secundum dicendum, quod ille qui ante orationem animam suam non preparat, dimittendo si quid adversum aliquem habet, vel alias ad devotionem se non disponendo, non facit quod in se est, ut exaudiatur à Deo:

&

& ideo quasi interpretative tentat Deum. Et quamvis huiusmodi interpretativa tentatio videatur ex præsumptione, seu indiscretionem provenire; tamen hoc ipsum ad irreverentiam Dei pertinet quod homo præsumptuose, & sine debita diligentia se habet in his quæ ad Deum pertinent. Dicitur enim I. Pet. v. 6. *Humilissimi sub potenti manu Dei*: & II. ad Tim. 1. 15. *Solicite cura scriptum probabilem exhibere Deo*. Unde etiam huiusmodi tentatio irreligiositatis species est.

Ad tertium dicendum, quod in comparatione ad Deum, qui novit cordis abscondita, non dicitur aliquis dolose postulare, sed per respectum ad homines: unde dolus per accidens se habet ad tentationem Dei: & propter hoc non oportet quod tentatio Dei directe opponatur veritati.

ARTICULUS IV.

Utrum tentatio Dei sit gravius peccatum quam superstitio.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod tentatio Dei sit gravius peccatum quam superstitio. Major enim pena pro majore peccato inferitur. Sed gravius est punitum in Judæis peccatum tentationis Dei, quam peccatum idololatricæ; quod tamen est præcipuum inter superstitiones: quia pro peccato idololatricæ interfecit sunt ex eis (a) viginti tria milia hominum, ut legitur Exod. xxxiii. pro peccato autem tentationis omnes universaliter in deserto perierunt; tertiam promissionis non intrantes, secundum illud Psalm. xciv. 9. *Tentaverunt me patres vestri*: & postea subditur *Quibus juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam*. Ergo tentare Deum est gravius peccatum quam superstitio.

Præterea. Tanto aliquod peccatum videtur esse gravius, quanto magis virtuti opponitur. Sed irreligiositas, cujus species est tentatio Dei, magis opponitur virtuti religionis quam superstitio, quæ habet aliquam similitudinem cum ipsa. Ergo tentatio Dei est gravius peccatum quam superstitio.

Præterea. Majus peccatum videtur esse irreverenter se habere ad parentes, quam reverentiam parentibus debitam aliis exhibere. Sed Deus est honorandus à nobis sicut omnium pater, ut dicitur Malach. 1. Ergo majus peccatum esse videtur tentatio Dei, per quam irreverenter nos habemus ad Deum, quam idololatricæ, per quam reverentia Deo debita exhibetur creaturæ.

Sed contra est quod super illud Deuteronom. xxxi. *Cum reperti fuerint apud te*, dicit Glossa

(a) Ita mss. & editi omnes, præter Patav. ubi legitur quasi viginti tria, & indicatur superior quæst. lxxv. art. 4. arg. 1. quo loco item habent adverbium quasi, ut jam notavimus.

(ordin.), Lex errorem, & idololatricam maxime deestatur: maximum enim est scelerus, honorem Creatoris impendere creaturæ.

Respondetur dicendum, quod in peccatis quæ religioni adversantur, tanto aliquid gravius est, quanto magis divinæ reverentiam adversatur. Cui quidem minus adversatur quod aliquis de divina excellentia dubitet, quam quod contrarium per certitudinem sentiat. Sicut enim magis est infidelis qui in errore confirmatus est quam qui de veritate fidei dubitat; ita etiam magis contra Dei reverentiam agit qui suo facto protestatur errorem contra divinam excellentiam, quam qui protestatur dubitationem. Superfluitus autem protestatur errorem, ut ex dictis patet (quæst. xciii.) Ille autem qui tentat Deum verbis, vel factis, protestatur dubitationem de divina excellentia, ut dictum est (art. 1. & 2. huj. quæst.).

Et ideo gravius est peccatum superstitionis quam peccatum tentationis Dei.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum idololatricæ non est punitum illa pena quasi sufficienter, sed in postquam pro illo peccato gravior pena reservabatur: dicitur enim Exod. xxxiii. 34. *Ego autem in corpore visitabo hoc peccatum eorum*.

Ad secundum dicendum, quod superstitio habet similitudinem cum religione, quantum ad materiale actum quem exhibet, sicut religio; sed quantum ad finem, plus contrariatur ei quam tentatio Dei, quia plus pertinet ad divinam irreverentiam, ut dictum est (in corp. art.)

Ad tertium dicendum, quod de ratione divinæ excellentiæ est quod sit singularis, & incommunicabilis. Et ideo idem est contra divinam reverentiam agere aliquid, & divinam reverentiam alteri communicare. Non est autem similis ratio de honore parentum, qui potest sine culpa aliis communicari.

QUÆSTIO XCVIII.

De perjurio.

in questionibus articulo divini.

Ende considerandum est de perjurio: & circa hoc queruntur quatuor.

Primo, utrum falsitas requiratur ad perjurium.

Secundo, utrum perjurium sit semper peccatum.

Tertio, utrum semper sit peccatum mortale.

Quarto, utrum peccet ille qui injungit juramentum perjurum.

AR-

Et ideo omne illud quod ad irreverentiam rerum sacrarum pertinet, ad injuriam Dei pertinet, & habet sacrilegii rationem.

Ad primum ergo dicendum, quod secundum Philosophum in I. Ethic. (cap. 11. in fi.) bonum commune gentis est quoddam divinum: & ideo antiquitus rectores reipublicæ divini vocabantur, quasi divinæ providentiæ ministri, secundum illud Sap. vi. 5. Cum esset in iustis regni illius, non recte iudicabit. Et sic per quamdam nominis extensionem illud quod pertinet ad irreverentiam Principis, scilicet disputare de eius iudicio, an oporteat (a) ipsum sequi, secundum quamdam similitudinem sacrilegium dicitur.

Ad secundum dicendum, quod populus christianus per fidem, & sacramenta Christi sanctificatus est, secundum illud I. ad Cor. vi. 11. Sed abluti estis, sed sanctificati estis. Et ideo I. Pet. ii. 9. dicitur: Vos estis genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis. Et ideo id quod fit in injuriam populi christiani, scilicet quod infideles ei præficiantur, pertinet ad irreverentiam sacræ rei. Unde rationabiliter sacrilegium dicitur.

Ad tertium dicendum, quod violatio hic large dicitur quæcumque irreverentia, vel exonoratio. Sicut autem honor est in honorante, non autem in eo qui honoratur, ut dicitur in I. Ethic. (cap. v.) ita etiam irreverentia est in eo qui irreverenter se habet; quamvis etiam nihil noceat ei cui irreverentiam exhibet. Quantum ergo est in ipso, rem sacræ violat, licet illa in se non violatur.

ARTICULUS II. 526

Utrum sacrilegium sit peccatum speciale.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod sacrilegium non sit peccatum speciale. Dicitur enim xvii. quæst. iv. (in append. Grat. ad cap. Si quis suadente) Committunt sacrilegium qui in divini legis sanctitatem aut resciendo committunt, aut negligendo violant, & offendunt. Sed hoc fit per omne peccatum, nam peccatum est dicitur, vel factum; vel concupitum contra legem Dei, ut Augustinus dicit XXII. contra Faustum (cap. xxvii. in princ.) Ergo sacrilegium est generale peccatum.

Præterea. Nullum speciale peccatum continetur sub diversis generibus peccatorum. Sed sacrilegium sub diversis generibus peccatorum continetur; puta sub homicidio, si quis sacerdotem occidat; sub luxuria, si quis virginem sacratam violat, vel quamcumque mulierem in loco sacro; sub furto, si quis rem sa-

(a) Ita ex cod. Camer. Theologi, Nicol. sicut, & posteriores edit. Codex Alcant. Edit. Rom. aliquæ veteres cum, velatum ad Principem. (b) Al. videatur.

ARTICULUS III. 527

Utrum species sacrilegii distinguantur secundum res sacræ.

Inf. quæst. CLIV. art. 10. ad 3.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod species sacrilegii non distinguantur secundum res sacræ. Materialis enim diversitas non diversificat speciem, si sit eadem ratio formalis. Sed in violatione quarumcumque rerum sacrarum videtur esse eadem ratio formalis peccati, & quod non sit diversitas nisi materialis. Ergo per hoc non diversificatur sacrilegii species.

Præterea. Non videtur esse possibile quod aliqua sint ejusdem speciei, & cum hoc differant specie. Sed homicidium, & furtum, & illicitus concubitus, sunt diversæ species peccatorum. Ergo non possunt convenire in una specie sacrilegii; & ita videtur quod sacrilegii species distinguantur secundum diversas species aliorum peccatorum, & non secundum diversitatem rerum sacrarum.

Præterea. Inter res sacræ connumerantur etiam personæ sacræ. Si ergo una species sacrilegii esset qua violatur persona sacræ, sequeretur quod omne peccatum quod persona sacræ committeret, esset sacrilegium, quia per quodlibet peccatum violatur persona peccantis. Non ergo species sacrilegii accipiuntur secundum res sacræ.

Sed contra est quod actus, & habitus distinguuntur secundum objecta. Sed res sacræ est objectum sacrilegii, ut dicitur est (art. 1. hujus quæst.) Ergo species sacrilegii distinguuntur secundum differentiam rerum sacrarum.

Respondeo dicendum: quod, sicut dicitur est (ibid.) peccatum sacrilegii in hoc consistit quod aliquis irreverenter se habet ad rem sacræ. Debetur autem reverentia rei sacræ ratione sanctitatis. Et ideo secundum diversam rationem sanctitatis rerum sacrarum, quibus irreverentia exhibetur, necesse est quod sacrilegii species distinguantur. Tanto enim sacrilegium est gravius, quanto res sacræ in quam peccatur, majorem obtinet sanctitatem.

Attribuitur autem sanctitas & personis sacræ, idest divino cultui adlicatis, & locis sacræ, & rebus quibusdam aliis sacræ. Sanctitas autem loci ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro cultum Deo exhibet. Dicitur enim II. Machab. v. 19. Non propter locum gentem, sed propter gentem Dominus, locum elegit. Et ideo gravius peccatum est sacrilegium quo peccatur contra personam sacræ, quam quo peccatur contra locum sacræ. Sunt tamen in utraque sacrilegii specie diversi gradus, secun-

dum differentiam personarum, & locorum sacrarum.

Similiter etiam & tertia species sacrilegii, quæ circa alias res sacræ committitur, diversos habet gradus, secundum differentiam rerum sacrarum. Inter quas summum locum obtinent ipsa sacramenta, quibus homo sanctificatur: quorum præcipuum est Eucharistiæ sacramentum, quod continet ipsum Christum. Et ideo sacrilegium quod contra hoc sacramentum committitur, gravissimum est inter omnia. Post sacramenta autem secundum locum tenent vasa consecrata ad sacramentorum susceptionem, & ipsæ imagines sacræ, & reliquiæ Sanctorum, in quibus quodammodo ipsæ personæ Sanctorum venerantur, & dehonorentur; deinde ea quæ pertinent ad ornatum Ecclesiæ, & ministrorum; deinde ea quæ sunt deputata ad sustentationem ministrorum, sive sint mobilia, sive immobilia. Quicumque autem contra quodcumque prædictorum peccat, crimen sacrilegii incurrit.

Ad primum ergo dicendum, quod non est in omnibus prædictis eadem ratio sanctitatis. Et ideo differentia sacrarum rerum non solum est differentia materialis, sed etiam formalis.

Ad secundum dicendum quod nihil prohibet aliqua duo esse secundum aliquid unius speciei, & secundum aliud diversarum; sicut Sacrates, & Plato conveniunt in specie animalis; differunt autem in specie colorati, si unus sit albus, & alius niger. Et similiter etiam possibile est aliqua duo peccata differre specie secundum materiales actus, convenire autem in specie secundum unam rationem formalem sacrilegii; puta si quis rationationale violaverit verberando, vel concubendo.

Ad tertium dicendum, quod omne peccatum quod sacræ persona committitur, materialiter quidem, & quasi per accidens est sacrilegium. Unde Hieronymus (Bernard. Lib. II. de Considerat. cap. 1.) dicit, quod *utque in ore sacerdotis sacrilegium sunt, vel blasphemii*. Formaliter autem, & proprie illud solum peccatum sacræ personæ sacrilegium est quod argitur directe contra ejus sanctitatem; puta si virgo Deo dicata fornicetur. Et eadem ratio est in aliis.

AR.

ARTICULUS IV. 528

Utrum pœna sacrilegii debeat esse pecuniaria.

Inf. quest. cliv. art. 10. ad 2.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod pœna sacrilegii non debeat esse pecuniaria. Pœna enim pecuniaria non solet imponi pro culpa criminali. Sed sacrilegium est culpa criminalis: unde capitali sententia punitur secundum leges civiles. Ergo sacrilegium non debet puniri pœna pecuniaria.

2. Præterea. Idem peccatum non debet duplici pœna puniri, secundum illud Nahum 1. 9. *Non consurgit duplex tribulatio.* Sed pœna sacrilegii est excommunicatio: maior quidem, si violentia inferatur in personam sacram, vel si aliquis incendat, vel frangat Ecclesiam; minor autem in aliis sacrilegiis. Ergo non debet sacrilegium puniri pœna pecuniaria.

3. Præterea. Apostolus dicit I. ad Thess. 11. 5. *Non sumus aliquando in occasione avaritiæ.* Sed hoc videtur a occasione avaritiæ pertinere quod pœna pecuniaria exigatur pro violatione rei sacre. Ergo non videtur talis esse conveniens sacrilegii pœna.

Sed contra est quod dicitur xvii. quæst. 1v. (cap. xx.) *Si quis contumax, vel superbus fugitivum servum de atrio Ecclesie per vim abstraxerit, non gentes solidos componat: & ibidem postea subditur (cap. xxi.) Quisquis inventus fuerit reus sacrilegii, triginta libras examinatis argenti purissimi componat.*

Respondeo dicendum, quod in pœnis infligendis duo sunt consideranda. Primo quidem æqualitas, ad hoc quod pœna sit iusta, ut scilicet in quo quis peccat, per hoc torqueatur, ut dicitur Sap. xi. 17. Et hoc modo conveniens pœna sacrilegii, qui sacris injuriam inferit, est excommunicatio, per quam à sacris arcetur.

Secundo autem consideratur utilitas. Nam pœna: quasi medicinæ quædam infliguntur, ut his terribiliter peccato desistant. Sacriligus autem, qui facta non reverteretur, non sufficienter videtur à peccando arceri per hoc quod sacra ei interdiciantur, de quibus non curat: & ideo secundum leges humanas adhibetur capitalis pœna; secundum vero Ecclesie statuta, que mortem corporalem non infligit, adhibetur pœna pecuniaria, ut saltem pœnis temporalibus homines à sacrilegiis revocentur.

Ad primum ergo dicendum, quod Ecclesia mortem corporalem non infligit, sed loco ejus infligit excommunicationem.

Ad secundum dicendum, quod necesse est duas pœnas adhiberi, quando per unam non sufficienter revocatur aliquis à peccando. Et ideo oportuit supra pœnam excommunicationis adhiberi aliquam temporalem pœnam, ad coe-

rendum homines qui spiritualia contemnant.

Ad tertium dicendum, quod si pecunia exigetur abique rationabili causa, hoc videtur ad occasionem avaritiæ pertinere. Sed quando exigitur ad hominum correctionem, habet manifestam utilitatem: & ideo non pertinet ad occasionem avaritiæ.

QUÆSTIO C.

De simonia, in sex articulis divisa.

DEinde considerandum est de simonia: & circa hoc queruntur sex.

Primo, quid sit simonia.

Secundo, utrum liceat pro sacramentis pecuniam accipere.

Tertio, utrum liceat accipere pecuniam pro spiritualibus actibus.

Quarto, utrum liceat vendere ea que sunt spiritualibus annexa.

Quinto, utrum solum munus à manu faciat simoniacum, an etiam manus à lingua, & ab obsequio.

Sexto, de pœna simoniaci.

ARTICULUS I. 529

Utrum simonia sit studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spiritualium annexum.

IV. dist. xxv. quest. 111. art. 1. quest. 1. per totum & quest. 3.

AD primum sic proceditur. Videtur quod simonia non sit studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spiritualium annexum. Simonia enim est hæresis quædam: dicitur enim 1. q. 1. (cap. Eos qui per pecuniam) *Tolerabiliter est Macedonius, & eorum qui circa ipsum sunt sancti Spiritus impugnantorum impiæ hæresis, quam simoniacorum. Illi enim creaturam, & servum Dei Patris, & Filii Spiritum Sanctum de Verbo fatentur; isti vero eundem Spiritum sanctum efficiunt servum suum.* Omnis enim dominus quod habet, si vult, vendit, sive servum, sive aliquid aliud verum que possidet. Sed infidelitas non consistit in voluntate, sed magis in intellectu, sicut & fides, ut ex supra dictis patet (quest. 1. art. 2. & quest. x. art. 2.). Ergo simonia non debet per voluntatem defini.

2. Præterea. Studioso peccare est peccare ex malitia; quod est peccare in Spiritum Sanctum. Si ergo simonia est studiosa voluntas peccandi, sequitur quod semper sit peccatum in Spiritum Sanctum.

3. Præterea. Nihil est magis spirituale, quam regnum celorum. Sed licet emere regnum celorum: dicit enim Gregor. in quadam hom. (v. in Evang. ante med.) *Regnum celorum*

tantum valet quantum habet. Ergo non est simonia velle emere aliquid spirituale.

4. Præterea. Nomen simonie à Simone mago acceptum est: de quo legitur Act. viii. quod obtulit Apostolus pecuniam ad spiritualem potestatem emendam, ut scilicet quibuscumque manus imponeret, reciperent Spiritum Sanctum. Non autem legitur, quod aliquid voluerit vendere. Ergo simonia non est voluntas vendendi aliquid spirituale.

5. Præterea. Multæ aliæ sunt voluntariæ commutationes præter emptionem, & venditionem, sicut permutatio, & transactio. Ergo videtur quod insufficienter definiatur simonia.

6. Præterea. Omne quod est spirituali annexum, est spirituale. Superfluum ergo additur, vel spiritualium annexum.

7. Præterea. Papa secundum quosdam non potest committere simoniam. Potest autem emere, vel vendere aliquid spirituale. Ergo simonia non est voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.

Sed contra est quod Gregorius (VII.) dicit in Registro: (ut hab. cap. Presbyter, 1. quæst. 1. ex Registro) *Altare, vel decimas, vel Spiritum Sanctum emere, vel vendere, simoniacam hæresim esse, nullis fidelium ignorat.*

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (1. 2. q. xviii. art. 2.) actus aliquis est malus ex genere, eo quod cadit super materiam indebitam. Emptionis autem, & venditionis est materia indebita res spiritualis triplici ratione. Primo quidem quia res spiritualis non potest aliquo terreno pretio compensari; sicut de sapientia dicitur Proverb. 111. 15. *Pretiosior est cunctis opibus; & omnia que desiderantur, huic non valent comparari.* Ideo enim Petrus in ipsa sui radice Simonis pravitatem condemnans, dixit (Act. viii. 20.) *Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecuniam possideri.* Secundo quia id non potest esse debita venditionis materia, cujus venditor non est dominus, ut patet in auctoritate supra inducta (in arg. 1.) Præterea autem Ecclesie non est dominus spiritualium rerum, sed dispensator, secundum illud I. ad Cor. iv. 1. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.*

Tertio quia venditio repugnat spiritualium origini, que ex gratuita voluntate Dei proveniunt. Unde & Dominus dicit Matth. x. 8. *Gratis accepistis, gratis date.*

Et ideo aliquis emendo, vel vendendo rem spirituales, irreverentiam exhibet Deo, & rebus divinis: propter quod peccat peccato irreligiositatis.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut religio consistit in quadam fidei professione, quam tamen aliquis interdum non habet in corde; ita etiam vitia opposita religioni habent

quamdam professionem infidelitatis, licet quandoque non sit infidelitas in mente. Secundum hoc ergo simonia hæresis dicitur secundum exteriorem professionem: est quia in hoc quod aliquis vendit donum Spiritus Sancti, quodammodo protestatur se esse dominum spiritualis doni: quod est hæreticum. Sciendum tamen, quod Simon magus, præter hoc quod ab Apostolis Spiritus Sancti gratiam pecunia emere voluit, dixit, quod mundus non erat à Deo creatus, sed à quadam superna virtute, ut dicit Ildorus in Lib. VIII. Etyim. (cap. v. in princ.) Et sic secundum hoc inter alios hæreticos simoniaci computantur, ut patet in Lib. Augustini de hæresibus (hæresi 1.)

Ad secundum dicendum, quod, sicut supra dictum est (quest. lvi. art. 4.) iustitia, & omnes partes ejus, & per consequens omnia vitia opposita, sunt in voluntate sicut in subiecto. Et ideo convenienter simonia per voluntatem definitur. Additur autem studiosa, ad designandum electionem, que principaliter pertinet ad virtutem, & vitium. Non autem omnis qui peccat electione, peccat peccato in Spiritum Sanctum, sed solus qui peccatum eligit per contemptum eorum per que homines solent retrahi à peccando, ut supra dictum est (quest. xiv. art. 1. & 2.)

Ad tertium dicendum, quod regnum celorum dicitur emi, dum quis dat quod habet, propter Deum, large sumpto nomine emptionis, secundum quod accipitur pro merito: quod tamen non pertingit ad perfectam rationem emptionis: tum quia non sunt condignæ passionis huius temporis, nec aliqua nostra dona, vel opera ad futuram gloriam, que revelabitur in nobis, ut dicitur Rom. viii. 18. tum quia meritum non consistit principaliter in exteriori dono, vel actu, vel passione, sed in interiori affectu.

Ad quartum dicendum, quod Simon magus ad hoc emere voluit potestatem spirituales, ut eam postea venderet. Dicitur enim 1. quæst. 111. (cap. Salvator) *quod Simon magus donum Spiritus Sancti emere voluit, ut ex venditione signorum, que per eum fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur.* Et sic illi qui spiritualia vendunt, conformantur Simoni mago in intentione; in actu vero illi qui emere volunt: illi autem qui vendunt, in actu imitantur Giezi discipulum Elisei, de quo legitur IV. Reg. v. quod accepit pecuniam à leproso mundato: unde venditores spiritualium possunt dici non solum *Simoniaci*, sed etiam *Gieziæ*.

Ad quintum dicendum, quod nomine emptionis, & venditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus. Unde nec permutatio præbendarum, vel ecclesiasticorum beneficiorum fieri potest auctoritate partium abique periculo simonie, sicut nec transactio, ut supra de-